

PLAN VAN AANPAK COMMISSIE Ruimtelijke Ontwikkeling Luchthavens (ROL)

1. Aanleiding en doel

Tijdens het Algemeen Overleg (AO) inzake het Groenenberg terrein op 12 december 2007 is met de Kamer van gedachten gewisseld over de rollen en verantwoordelijkheden van de luchthaven Schiphol in relatie tot de ruimtelijke ontwikkeling van de directe regio. De gang van zaken in het Groenenberg terrein dossier leidde in het overleg met de Kamer tot de toezegging van de Minister van Verkeer en Waterstaat om, in overleg met zijn ambtsgenoten van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM), Financiën en Economische Zaken, te bezien of een in te stellen Commissie voor het Kabinet zou kunnen onderzoeken welke rol Schiphol in de ruimtelijke en economische ontwikkeling van het gebied rond de luchthaven zou moeten hebben. Daarbij zou ook onderzocht kunnen worden wat onder luchthavengebonden bedrijvigheid zou moeten worden verstaan en wat de relatie moet zijn tussen een overheidsbedrijf zoals Schiphol en andere projectontwikkelaars. Daarbij werd gesteld dat wellicht ook vragen over landzijdige infrastructuur in het onderzoek betrokken zouden kunnen worden. Een zelfde ruimtelijke ontwikkeling rond luchthavens is waarneembaar ten aanzien van de regionale Nederlandse luchthavens van nationale betekenis. Deze ontwikkeling zet zich naar verwachting in de toekomst door. Het ligt dan ook in de rede om het onderzoek niet te beperken tot Schiphol, maar uit te breiden naar de rol van de relevante regionale luchthavens in ruimtelijke ontwikkelingsvraagstukken.

Het ligt in de bedoeling dat de Commissie op basis van een aantal concrete vragen, zoals onder ad 3. geformuleerd, advies aan de betrokken bewindslieden zal uitbrengen. Het advies zal ook aan de Tweede Kamer worden gezonden. De adviezen zullen ook worden meegenomen in de uit te brengen Luchthaven nota.

2. Project beschrijving

In de Nota Ruimte wordt een belangrijke functie toegedicht aan de Luchthaven Schiphol (als mainport) uit het oogpunt van de aansluiting op internationale netwerken en het grootstedelijk en industrieel vestigingsmilieu. De mainport is van belang voor de internationale concurrentiepositie van Nederland. Tevens is de luchthaven Schiphol voor de ruimtelijke en economische ontwikkeling van de Noordvleugel van de Randstad van groot belang. Daarbij gaat het niet alleen om de ontwikkeling van het luchthavengebied in engere zin. Ook interveniëren ruimtelijke ontwikkelingen rondom de luchthaven steeds meer met de toekomstplannen van de luchthaven zelf. Deze ontwikkelingen hebben grote gevolgen voor algemeen maatschappelijke aspecten zoals bereikbaarheid, economie, leefomgeving en duurzaamheid. De gevolgen zijn lokaal, regionaal en nationaal merkbaar. Met de ruimtelijke ontwikkeling op en rond de luchthaven is derhalve een groot publiek belang aan de orde. Het bedrijf Schiphol (de Schiphol Group) is steeds meer betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied rond de luchthaven als een actieve project ontwikkelaar, concurrerend met private project ontwikkelaars. In de bovengenoemde Nota Ruimte geldt als beleidsuitgangspunt dat de vestiging van bedrijven en kantoren in de directe nabijheid van de luchthaven het criterium van de gerelateerdheid aan de luchthaven geldt. Dit omwille van het behoud van de landzijdige bereikbaarheid en toekomstige duurzame ruimtebehoefte van de primaire vervoerfunctie van de mainport.

Met het oog op de publieke belangen is het van belang dat een helder beeld ontstaat ten aanzien van de rol die luchthavens in deze ontwikkelingen in de toekomst spelen/zouden moeten spelen.

Naar aanleiding van de recente ontwikkelingen rond Schiphol, onder meer de reservering van de parallelle Kaagbaan, zal de Commissie worden meegegeven te

onderzoeken wat de rollen en handelingsbevoegdheden van de verschillende overheidsinstanties in grondpolitiek en -verwerving zijn en te komen met aanbevelingen.

Hiertoe wordt een externe Commissie ingesteld die aan de betrokken Bewindspersonen een advies moet geven over de toezeggingen die tijdens de behandeling in het AO aan de Tweede Kamer zijn gedaan.

3. project resultaten en tijdsplanning

a) project resultaten

De in te stellen Commissie zou zich onder meer moeten buigen over de (mogelijke) rolverandering in het ruimtelijke domein; of hierdoor en zo ja op welke wijze de publieke belangen in het geding zijn (geraakt worden) en of de relatie tussen de verschillende actoren zoals luchthavens, het Rijk, provincie, gemeentes en andere projectontwikkelaars op ruimtelijk orderingsgebied dient te worden verduidelijkt of veranderd. In de bovengenoemde brief aan de TK van februari j.l. zijn de navolgende vragen geformuleerd:

- Welke rol spelen luchthavens in de gebiedsontwikkeling rond de luchthaven? Hierbij kan worden gekeken naar het verleden, het heden en de toekomst.
- Hoe is de samenwerking tussen overheden en private partijen, waaronder de luchthaven, geregeld als het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen rond luchthavens? Behoeft de samenwerking tussen overheden en private partijen wijziging teneinde de publieke belangen beter te borgen?
- Klopt het dat luchthavens steeds meer de rol van gebiedsontwikkelaar op zich nemen en zo ja hoe moet hiermee worden om gegaan?
- Is een juridisering van de verhoudingen tussen luchthavens en overige sectoren een consequentie van deze rol verandering? Welke andere mogelijkheden dan juridische procedures zijn er om eventuele geschillen op te lossen?
- Is het zinvol om bij de ontwikkeling van het gebied rond de luchthaven onderscheid te maken tussen luchthavengebonden en luchthaven gerelateerde activiteiten? Zo ja welke criteria zijn daarvoor te formuleren?

Mede in het licht van de recente ontwikkelingen ten aanzien van de reservering voor de parallelle Kaagbaan is besloten de vragen zoals die eerder aan de Kamer werd meegedeeld uit te breiden met vragen op het gebied van grondpolitiek en grondverwerving. Het gaat hier om vragen zoals:

- Welke rol hebben de verschillende overheden in de grondpolitiek en grondverwerving ten behoeve van de verandering van het banenstelsel?
- Hoe zou de overheid moeten omgaan met strategische grondposities rondom luchthavens; zijn er parallellen te trekken met andere voorbeelden zoals gebiedsontwikkeling rondom stations, havens etc.?
- Zou de centrale overheid meer instrumenten moeten hebben om het traject tussen beleidsverkenning en vastlegging van een reservering in een bestemmingsplan te borgen?
- Welke rol zouden de lagere overheden en de Luchthaven exploitant hierin moeten hebben?

De veranderende rol van luchthavens is niet louter een fenomeen dat in Nederland plaats vindt. Ook in andere landen vinden dergelijke ontwikkelingen plaats. Derhalve lijkt het van belang ook internationale (vergelijkbare) ontwikkelingen mee te nemen in het onderzoek.

Het staat de Commissie uiteraard vrij additionele vragen mee te nemen in het kader van dit onderzoek.

b) tijdsplanning

Het ligt in de bedoeling dat de commissie, na installatie begin juni, haar werkzaamheden zal kunnen aanvangen.

In overleg met de Voorzitter zal een werkwijze worden opgesteld. Begin mei zal de Tweede Kamer worden geïnformeerd over aanpak, samenstelling en tijdpad van de commissie.

Verwachte eindrapportage aan de betrokken bewindspersonen begin oktober.

Verwachte rapportage aan de Tweede Kamer medio oktober.

4. Samenstelling commissie

Voorzitter: Ir. C.J. Vriesman. De heer Vriesman is thans programma directeur voor het programma Stad –Land G4P3 en voorheen onder meer Directeur Staatsbosbeheer en Directeur Generaal Ruimte bij het Ministerie van VROM.

De leden zijn: Prof. Dr. M.J.W. van Twist, decaan en bestuurder Nederlandse school voor openbaar bestuur en Directeur bij Berenschot Procesmanagement. Bijzonder hoogleraar Sectie Geografie, Planologie en Milieu (RU) met leeropdracht publiek-private samenwerking in stad en regio.

Mevr.Dr. O.A.W.T. van de Riet. Zij is onder meer Managing Director van het Delft Centre for Aviation. Mevrouw van de Riet heeft brede kennis op het (internationale) terrein van transport, infrastructuur en ruimtelijke ordening.

De commissie kan zich desgewenst laten bijstaan door deskundigen.

6 mei 2008